

Kozmetik Amaçlı Şaşılık Operasyonu♦

Serhun Tacer (*), Titap Yazıcıoğlu (**), Yusuf Özertürk (***)

ÖZET

Amaç: Görme derecesi 0.1 ve altında olan strabismuslu olgulara uygulanan şaşılık cerrahisinin fonksiyonel ve estetik açıdan sonuçlarının değerlendirilmesi.

Yer ve zaman: Kartal Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi 2. Göz Kliniği, 2000-2001 yılları arası.

Yöntem: Kozmetik amaçlı şaşılık operasyonu yapılan yaş ortalaması 18.85 (5-47) olan ve ortalama 13.7 (12-18) ay takip edilen 20 olgu retrospektif olarak değerlendirildi. Postoperatif deviasyon derecesi ± 5 derece olarak saptanan olgular cerrahi olarak başarılı kabul edildi.

Bulgular: 9 (%45) esotropya (ET), 11 (%55) eksotropyadan (XT) oluşan 20 olgunun 12'si (%60) erkek, 8'i (%40) kadın olup yaş ortalaması erkeklerde 18.58 ± 11.63 , kadınlarda 19.25 ± 9.95 idi. Preoperatif düzeltilmiş görme keskinliği el hareketi (EH) olan 3 (%15), parmak sayma (PS) düzeyinde olan 5 (%25), 0.05 olan 2 (%10), 0.1 olan 10 (%50) göz vardı. Postoperatif düzeltilmiş görme keskinliği PS düzeyinde olan 4 (%20), 0.05 olan 4 (%20), 0.1 olan 2 (%10), 0.2 olan 10 (%50) göz vardı. Preoperatif deviasyon derecesi ± 10 ile ± 45 arası 20 olgudan 3'ü (%15) dışında postoperatif deviasyon derecesi 0 olarak saptandı.

Sonuç: Görme derecesi 0.1 ve altında olan strabismuslu bağli ambliyop olgularda şaşılık cerrahisinin sadece estetik değil aynı zamanda fonksiyonel olarak da düzelme sağladığı ve bunun da hastanın sosyal yaşantısına olumlu etki yaptığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kozmetik strabismus cerrahisi, ambliyopi

SUMMARY

Cosmetic Purpose in Strabismus Surgery

Purpose: To evaluate the functional and esthetical results of strabismus surgery in strabismus patients having a visual acuity of 0.1 or less.

Place and time: Dr. Lütfi Kırdar Kartal Training and Research Hospital, 2. Eye Clinic

Methods: We evaluated retrospectively 20 cases who underwent cosmetic strabismus surgery and had a mean age of 18.85 (5-47). The mean follow-up period was 13.7 (12-18) months. Those cases whose postoperative deviation was found ± 5 degree were accepted surgically successful.

Results: 9 (%45) patients had esotropia (ET) and 11 (%55) patients had exotropia (XT). 12 of the 20 patients (%60) were men and 8 of them (%40) were women. Mean age was 18.58 ± 11.63 for men and 19.25 ± 9.95 for women. Preoperative best corrected visual acuity was

(*) Asistan Dr., SB Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 2. Göz Kliniği

(**) Uzman Dr., SB Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 2. Göz Kliniği

(***) Prof. Dr., SB Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 2. Göz Kliniği Şefi

♦ TOD, XXXV. İzmir Kongresinde poster olarak sunulmuştur.

Mecmuaya Geliş Tarihi: 14.12.2001

Düzeltilmeden Geliş Tarihi: 13.02.2002

Kabul Tarihi: 28.08.2002

hand motion in 3 (%15) eyes, counting finger in 5 (%25) eyes and 0.1 in 10 (%50) eyes whereas postoperative best corrected visual acuity was at a level of finger counting in 4 (%20) eyes, 0.05 in 4 (%20) eyes, 0.1 in 2 (%10) and 0.2 in 10 (%50) eyes. While preoperative deviation was between ± 10 and ± 45 degrees, except 3 (%15) of 20 patients, postoperative deviation was found 0 degree.

Conclusion: In amblyopic strabismus cases having a visual acuity of 0.1 or less, the strabismus surgery provides not only esthetic but also functional improvement and this has beneficial effects to the social life of the patient.

Key Words: Cosmetic strabismus surgery, amblyopia

GİRİŞ

Son yıllarda şaşılık cerrahisi için başvurular artmakta ve başvuru sebeplerinin başında da şaşılıktan kaynaklanan estetik kaygılar gelmektedir. Diplopi şikayeti olmayan veya binoküler görme potansiyeli olmayan hastalarda yapılan şaşılık ameliyatları 'kozmetik cerrahi' olarak adlandırılmaktadır (1). İnfantil veya erken başlangıçlı ET öyküsüne sahip hastalarda cerrahi düzeltme hayatın ilk birkaç yılı içinde yapılmadığı takdirde füzyon gelişiminin kötü prognozlu olacağına inanılırdı ve cerrahinin uygulandığı bu tip hastalarda fonksiyonelden ziyade kozmetik bir kazanç sağlanacağı belirtilmekteydi (2).

Fakat son yıllarda yapılan çalışmalarda erişkinlerde ileri yaşta yapılan şaşılık cerrahisi ile binoküler görme alanının genişlediği, füzyonun sağlandığı gösterilmiştir (2-4). Şaşılığın insan yaşamına negatif etkisi bulunduğu ve cerrahinin bu yönde olumlu etkisinin olduğu saptanmıştır (1,5).

Çalışmamızda görme derecesi 0.1 ve altında olan strabismuslu olgulara uyguladığımız cerrahinin fonksiyonel ve estetik açıdan sonuçlarını değerlendirmeyi amaçladık.

GEREÇ ve YÖNTEM

Dr. Lütfi Kırdar Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi 2.Göz Kliniğinde 2000-2001 yılları arasında şaşılık ameliyatı uygulanan 20 olgu retrospektif olarak değerlendirildi. Olguların tümünde strabismusla bağlı ambliyopi olup görme keskinliği 0.1 ve altı düzeyindeydi. Olguların yaş ortalamaları 18.85 (5-47) ve ortalama takip süresi 17 aydı.

Olguların preoperatif ve postoperatif düzeltilmiş görme keskinliği, kapama açma testi ve alternan kapama ile kaymanın varlığı değerlendirildi. Kayma açısı Hirschberg ve Krinsky prizma testi ile, görme derecesi 0.1 olanlarda ise prizma kapama testi ile ölçüldü. Füzyonu ölçmek için Worth dört nokta testi ve Bagolini camı kullanıldı. Stereopsisi değerlendirmek için Titmus testi kul-

lanıldı. Ameliyatın tipi ve miktarı deviasyon derecesine göre ayarlandı.

BULGULAR

Çalışmaya alınan 20 olgunun 12'si (%60) erkek, 8'i (%40) kadın olup yaş ortalaması erkeklerde 18.58 ± 11.63 , kadınlarda 19.25 ± 9.95 idi. 20 olgunun 9'u (%45) esotropya, 11'i (%55) ekzotropya'dan oluşmaktaydı ve bunlarında 3'ünde travmaya sekonder gelişmiş şaşılık sözkonusuydu (Tablo 1).

Preoperatif düzeltilmiş görme keskinliği EH olan 3 (%15), PS düzeyinde olan 5 (%25), 0.05 olan 2 (%10), 0.1 olan 10 (%50) göz vardı. Postoperatif düzeltilmiş görme keskinliği PS düzeyinde olan 4 (%20), 0.05 olan 4 (%20), 0.1 olan 2 (%10), 0.2 olan 10 (%50) göz vardı (Tablo 2).

20 olgunun 4'ünde (%20) preoperatif deviasyon derecesi ± 10 , 16'sında (%80) ± 10 ile ± 45 derece arasındaydı. Bunların 17'sinde (%85) postoperatif deviasyon derecesi 0 olarak bulundu (Tablo 3).

Postoperatif 17 (%85) olguda Worth dört nokta testi ile yakında periferik füzyon geliştiği ve Titmus stereo testi ile 200 sn stereopsis saptandı.

TARTIŞMA

Şaşılık cerrahisinde amaç vizuel aksın düzeltilerek diplopinin önlenmesi, binoküler görmeyi sağlanması, binoküler görme alanının genişletilmesi ve/veya hastaya normal bir görünüm kazandırmaktır (1,5).

Şaşılıktaki duyu muayene yöntemleri kullanılarak füzyon varlığı, supresyon, retinal korrespondans ve stereopsis saptanabilir. Duyusal füzyonun değerlendirilmesinde en sık kullanılan yöntemlerden biri Worth dört nokta testidir (6).

Sensoryel füzyon şaşılık cerrahisi için geçerli bir endikasyondur (7). Füzyonun çocukken kazanıldığı ve küçük yaşta itibaren kayması olan erişkinlerde kazanı-

Tablo 1. Olguların deviasyon tipine göre dağılımı

Deviasyon Tipi	Olgu sayısı
ET	9 (%45)
XT	11 (%55)

Tablo 2. Görme keskinliğinde değişiklik

Görme derecesi	Preoperatif	Postoperatif
EH	3 (%15)	-
PS	5 (%25)	4 (%20)
0.05	2 (%10)	4 (%20)
0.1	10 (%50)	2 (%10)
0.2	-	10 (%50)

Tablo 3. Postoperatif deviasyon derecesinin olgulara göre dağılımı

Deviasyon Derecesi	Olgu sayısı
± 10	4 (%20)
± 10 ile ± 45 arası	16 (%80)

lamayacağı düşüncesi yakın zamanda yapılan çalışmalarla geçerliliğini yitirmektedir (8). Kushner ve Morton 359 erişkinden oluşan çalışmalarında deviasyonun tipi, şaşılığın süresi ve ambliyopinin derecesi ne olursa olsun olgularda ameliyat sonrası Bagolini lensleriyle binoküler füzyonun oluştuğunu bildirmişlerdir (3). Morris ve ark. uzun süreden beri şaşılığı olan ve preoperatif füzyonu olmayan erişkin olgularından %50'sinde (12/24) Titmus stereo testiyle 200 sn ve üzerinde stereopsis elde ettiklerini bildirmişlerdir (2). Başar ve ark., preoperatif füzyonu ve stereopsisi olmayan olguların %13.8'inde füzyonun geliştiğini saptamışlardır (9).

Altıntaş ve ark., ambliyop olgularda füzyon ve stereopsis yeteneğinin olabileceğini saptamışlardır (10). Broniarczyk-Loba ve ark., erişkinlerde şaşılık cerrahisinin hem fonksiyonel, hem de kozmetik olarak düzeltme sağladığını, olguların %25'inde komplet binoküler vizyon, %51'inde parsiyel binoküler füzyon sağlandığını bildirmişlerdir (11). Scott ve ark., horizontal şaşılığı olan erişkin hastalarda cerrahi sonrası kaymanın düzelmesinin dışında Worth dört nokta testi veya Titmus testi ile hastaların binoküler fonksiyon da kazandıklarını saptadıklarını bildirmişlerdir (13).

Kushner ve ark.,'nın yaptıkları bir çalışmada başarılı şaşılık cerrahisi sonrası 35 ET'li olgunun 34'ünde binoküler görme alanının genişlediği belirtilmiştir (4). Hamis ve ark.,'larının çalışmasında kozmetik amaçlı şaşılık operasyonu uyguladıkları 39 olgunun 1.yıl kontrollerinde başarılı vaka sayısının 30 olduğu, 3.yıl kontrolünde 27 olgunun 24'ünde başarı sınırı olarak kabul ettikleri ±7 derece içinde bulunduğu, 2 olguda estetik memnuniyet saptadıkları belirtilmiştir (12). Hevelson infantil ve konjenital ET'li olgularda ilk ameliyattan sonra 5 prizm diyoptri ve daha az deviasyon saptayarak %80 başarı elde ettiğini belirtmiştir (14). Başar ve ark., olguların %80.3'ünde tek seanslı cerrahi girişim ile postoperatif olarak horizontalde 15, vertikalde 5 prizm diyoptriden az deviasyon sağlamışlardır (9).

Çalışmamızda preoperatif deviasyon derecesi ±10 ile ±45 arası olan 20 olgudan 17'sinde (%85) postoperatif deviasyon derecesi 0 olarak saptandı. Başarısız olarak değerlendirdiğimiz 3 (%15) olgudan 1'inde postoperatif deviasyon derecesi -12, diğer ikisinde -15 idi. Bu olgulardan biri Marfan sendromlu olup operasyon sırasında kas liflerinin çok zayıf olması nedeniyle yeterli müdahale yapılamadı. Diğer ikisi travmatik korneal lökumlu olgulardı. Postoperatif dönemde Worth dört nokta testinde yakında periferik füzyon ve Titmus stereo testi ile 200 sn stereopsis saptadığımız 17 olgu, şaşılık gelişmeden önceki erken bebeklik döneminde bir miktar füzyonal gelişimin olabileceği ve bunun visual korteksteki bazı binoküler nöronların gelişmesine izin vereceği düşüncesini doğrulamaktadır. Ayrıca optik aksın primer pozisyona getirilmesinin postoperatif dönemde görme derecesindeki artışa olumlu etkisi olacağı saptanmıştır.

SONUÇ

Şaşılığın insanların sosyal yaşantısına negatif etkisi olması nedeniyle görme derecesi 0.1 ve altında olan strabismusu bağlı ambliyop olgularda şaşılık operasyonunun hem estetik hem de fonksiyonel olarak düzeltme sağlama ve bunun da hastanın sosyal yaşantısına olumlu etki yapması nedeniyle ileri yaşlarda da uygulanması gerektiği düşüncesindeyiz.

KAYNAKLAR

1. Olitsky S, Sudesh F, Graziano A, Brooks S: Negative psychosocial impact of strabismus in adults Presented at: Annual Meeting of the American Association for Pediatric Ophthalmology Strabismus April 6, 1998: Rancho Mirage, Calif.
2. Morris RJ, Scott WE, Dickey CF: Fusion after surgical alignment of longstanding strabismus in adults Ophthalmology 1993;100:135-138

3. Kushner BJ, Morton GV: Postoperative binocularity in adults with longstanding strabismus *Ophthalmology* 1992;99:316-319
4. Kushner BJ: Binocular field expansion in adults after surgery for esotropia *Arch Ophthalmol* 1994;112:639-643
5. Keltner J: Strabismus surgery in adults *Arch Ophthalmol* 1994;112:599-600
6. Kavaklı S, Atilla H, Özdemir G: Worth 4 nokta testinin güvenilirliği *MN Oftalmoloji* 1998;4:356-359
7. Ünlü N, Demirci S, Duman S: Ekzotropyada cerrahi tedavi sonuçlarımız *Oftalmoloji (Makula Özel Sayısı)* 1992; Cilt 1, Sayı 4
8. Rosenbaum AL: The goal of adult strabismus surgery is not cosmetic *Arch Ophthalmol* 1992; 110:605-607
9. Başar E, Oğuz H, Özkırış A, Dikici K: Komitan erişkin şaşılıklarda cerrahi tedavi *MN Oftalmoloji* 2001;1:75-77
10. Altıntaş AK, Giray H, Kasım R, Duman S: Ambliyopi olgularında füzyon ve stereopsis varlığı *TOD XXXIV Ulusal Oftalmoloji Kong. Antalya* 1996;3:220-224
11. BroniaRCZYK-Lobà A, Nowakowska O, Latecka-Krajewska B: Results of strabismus in adolescents and adults: cosmetic or functional recovery? *Klin Oczna* 1995; 97(3-4):68-71
12. Hamis A, Gökyiğit B, Tuycun Z, Yılmaz ÖF: Kozmetik amaçlı şaşılık operasyonu *TOD XXXIV Ulusal Oftalmoloji Kong. Antalya* 2000
13. Scott We, Kutschke PS, lee WR: 20 th annual Frank Costenbader Lecture- adult strabismus *J Pediatr Ophthal Strabismus* 1995;32:348-52
14. Hevelson EM: The value of Strabismus Surgery *Ophthalmic Surg.* 1990;21:311-317